

เสียงเพรียกจากอโยธยา

www.puendee.com

นวนิยายไทย

เสียงเพรียกจากอยุธยา • ราชศักดิ์

พิมพ์รวมเล่มครั้งแรก : สำนักพิมพ์เพื่อนดี, มิถุนายน ๒๕๕๕

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

ภาพปก-ออกแบบ : ฟารุต สมักรไทย

ราคา : ๒๕๕ บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ราชศักดิ์.

เสียงเพรียกจากอยุธยา.--กรุงเทพฯ : อักษรโสภณ, ๒๕๕๕.

๓๗๕ หน้า.

๑. นวนิยายไทย. I. ชื่อเรื่อง.

๘๕๕.๕๑๓

ISBN 978-974-253-551-3

เจ้าของ

ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์

ผู้จัดการสำนักพิมพ์

บรรณาธิการสำนักพิมพ์

กองบรรณาธิการ

ศิลปกรรม

คอมพิวเตอร์

พิมพ์และจัดจำหน่าย

บริษัทอักษรโสภณ จำกัด

สันติ ส่งเสริมสวัสดิ์

สุดารัตน์ ส่งเสริมสวัสดิ์

รัชชานันต์ ตริธรรมวุฒิกุล

ยศวดี เป็นประเสริฐ ดันติมา แซ่ตั้ง

สมยงค์ คงใจ สุพรรณษา เสตรา

รจนา คงทน สุรินทร์ ออมระดับกุล

สำนักพิมพ์เพื่อนดี ในเครือบริษัทอักษรโสภณ จำกัด

เลขที่ ๕๘ ซอยนภาศัพท์ (แยก ๕) ถนนสุขุมวิท ๓๖

แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๕๘-๕๘๕๗, ๐-๒๒๕๘-๕๘๖๑-๒

โทรสาร ๐-๒๒๕๘-๕๑๓๐

Homepage : <http://www.puendee.com>

<http://www.facebook.com/puendee>

คำนำ

สำนักพิมพ์เพื่อนดี

เมื่อครั้งสมเด็จพระนารายณ์เริ่มทำการค้ากับต่างประเทศนั้น มีทั้งชาวจีน แขกมลายู และฝรั่งหลายชาติได้เข้ามาค้าขายกับไทย ทำให้คนไทยหรือชาวอยุธยาต้องปรับวิถีชีวิตและเปลี่ยนแนวคิดของตนแต่ตั้งเดิมไปตามวัฒนธรรมของชาติต่างๆ เหล่านี้ด้วยความจำเป็น

การจะทำความเข้าใจกับผู้อื่นที่มีหลายสิ่งหลายอย่างแตกต่างจากชาวสยามด้วยตนเอง และเป็นผู้ซึ่งมิได้มาทำการค้าเพียงอย่างเดียวแต่มีความมุ่งหวังอันปะปนมากับการซื้อขายแลกเปลี่ยนด้วยนั้น นับว่าเป็นเรื่องไม่ง่ายเลย ไทยเราต้องอดทนกับความล่อแหลมในการสูญเสียหลายประการ

สิ่งที่แอบแฝงมากับการค้าและไมตรีทางการทูตยุคที่มหาอำนาจทางทะเลกำลังล่าอาณานิคมนั้น มีทั้งการปฏิบัติอย่างโจ่งแจ้งรวบรัด และวิธีการค่อยๆ คลุกคลีตีเนียน โดยเฉพาะความพยายามจะเปลี่ยนความเชื่อ ความศรัทธา ด้วยการแทรกซึมทางศาสนาให้ได้ก่อน แล้วครอบครองทรัพย์สินในดินและพื้นที่ทำกินอันอุดมสมบูรณ์ของสยามในภายหลัง

จากความสัมพันธ์อันไม่จริงใจโดยมีการเจริญไมตรีทางการทูตออกหน้านี้ ทำให้สยามครั้งนั้นอยู่ในภาวะวิกฤติ ต้องต่อสู้กับศึกและอำนาจหลายด้านจากนานาประเทศจนแทบจะเอาตัวรอดได้ยากเต็มที

ที่กล่าวมาคือเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้แล้ว มีทั้งสิ่งที่สูญเสีย และสิ่งที่ดำรงอยู่ต่อมา โดยเฉพาะการใช้กลไกในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติมหาอำนาจที่ไม่เคยเปลี่ยนไปแม้ในปัจจุบัน

‘เสียงเพรียกจากอยุธยา’ เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางประวัติศาสตร์จำนวนหนึ่งของผู้เขียน เพื่อนำมาสร้างพล็อตนวนิยายที่มีตัวเอกเป็นตัวแทนของคนต่างเชื้อชาติและพบกันในเสี้ยวหนึ่งของประวัติศาสตร์ ผู้เขียนเลือกสรรถ้อยคำที่เหมาะสมจะบรรยายภาพของวิถีชีวิตและเหตุการณ์ได้

ชัดเจน หากเราค่อยๆ คิดตาม จะแลเห็นภาพห้องน้ำอันเอื่อยไหลอย่างสงบ
เห็นภาพชายหนุ่มชาวฝรั่งเศสผู้พรักกับหญิงสาวชาวสยามกำลังล่องเรือไปช้าๆ
อย่างมีความสุข...ท่ามกลางเมืองที่ยังคงอุดมด้วยทรัพย์จากธรรมชาติสมัยอยุธยา
เมื่อกว่าสามร้อยปีมาแล้ว

จากใจผู้เขียน

ราชศักดิ์

ตอนเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นมัธยมตั้งแต่เล็กจนโต กรุงศรีอยุธยาในความรู้สึกของผมนั้นนอกจากจะเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรสยามหรืออยุธยาอันยาวนานแล้วยังเต็มไปด้วยภาพของศึกสงครามกับพม่าควบคู่กันไป หลับตาทีไรก็เห็นแต่ภาพคนขี่ม้าขี่ช้างถืออาวุธเข้าห้ำหั่นกัน ส่วนตัวเมืองกรุงศรีอยุธยานั้นเป็นความลับดำมืด นึกไม่ออกว่ามีสภาพอย่างไร ได้แต่คาดเดาสร้างจินตนาการขึ้นมา

วันหนึ่งเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ผมได้มีโอกาสอ่านหนังสือประวัติศาสตร์ ๓-๔ เล่มที่น่าสนใจยิ่ง เปิดอ่านได้ไม่กี่หน้าก็ตื่นตื้นตันราวกับเจอขุมทรัพย์ที่ไม่เคยคิดว่ามีอยู่จริง รู้สึกราวกลับได้นั่งยานย้อนเวลากลับไปสู่สมัยนั้น

หนังสือเหล่านี้แปลมาจากบันทึกของชาวต่างชาติที่เคยมาใช้ชีวิตช่วงหนึ่งในกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชหรือเมื่อสามร้อยกว่าปีก่อน ผู้บันทึกซึ่งเป็นพ่อค้า เป็นบาทหลวงหรือขุนนางในคณะราชทูตฝรั่งเศสที่มาสยามได้ให้ข้อมูลไว้ค่อนข้างละเอียดนับตั้งแต่เริ่มนั่งเรือกำปั่นมาจากเมืองเบรสต์ของฝรั่งเศสตอนแรมห้ามหาสมุทรนานครึ่งปีว่าจะมาถึงกรุงศรีอยุธยาหรือสยาม มีการจดบันทึกระหว่างเดินทางเกือบวันต่อวันว่าใครทำอะไรทำอะไร สภาพอากาศและบ้านเมืองระหว่างทางที่เห็นเป็นอย่างไร มาถึงสยามแล้วมีพิธีต้อนรับอะไรบ้าง สภาพบ้านเมืองเป็นอย่างไร

พวกพ่อค้าฝรั่งขณะเข้ามาค้าขายได้บันทึกรายละเอียดของการค้าไว้มาก (เกร็ดและเรื่องปليกย่อยที่กล่าวถึงผู้เขียนได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งของนวนิยาย) แม้แต่เรื่องราวของออกพระฤทธิกาแห่งชาวกรีก หรือต่อมาคือ ออกญาวิไชย-เยนทร์ที่ชาวฝรั่งเศสเรียก ‘ก๊องสตังซ์’ และชาวอังกฤษเรียก ‘ฟอลคอน’ ก็มีกล่าวไว้ค่อนข้างละเอียดในขณะที่ตำราประวัติศาสตร์ของไทยเอ่ยถึงไม่กี่ประโยค บันทึกของคนต่างชาติข้างต้นทำให้ภาพของเสนาบดีชาวกรีกผู้นี้และ

พระเพทราชาที่ผมเคยมีเปลี่ยนไป

ภาพของทั้งสองท่านจากบันทึกจริงที่ผมกล่าวถึงจะเป็นอย่างไร ต่างจากประวัติศาสตร์สั้นๆที่เรียนมาขนาดไหนนั้นได้สะท้อนและปรากฏให้เห็นอยู่แล้วในนวนิยายเรื่องนี้

นวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องของโวดิวส์พ่อค้าหนุ่มฝรั่งเศสผู้เข้ามาประจำสถานีการค้าฝรั่งเศสริมฝั่งเจ้าพระยา โดยมากับเรือที่นำท่านราชทูตเดอ โชมองด์ ตัวแทนของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ เข้ามาเจริญพระราชไมตรีกับสยาม เขาเข้ามาในห้วงเวลาที่พ่อค้าดัตช์หรือฮอลันดากำลังมีอิทธิพลทางการค้าอย่างมาก ซึ่งฝรั่งเศสผู้มาทีหลังพยายามที่จะเข้ามาค้าขายแข่งขันด้วย ในระหว่างทำการค้าโวดิวส์ได้พบรักกับพิกุลญาติสาวของหมื่นทิพย์วาจาขุนนางคนหนึ่งในคณะทูตสยามที่เดินทางมาในเรือลำเดียวกัน โลกของเขาในสยามจึงต่างจากโลกของชาวฝรั่งเศสผู้ไกลบ้านอื่นๆ

การที่พ่อค้าฝรั่งเศสยืนอยู่ระหว่างผลประโยชน์ของคนหลายกลุ่ม ทำให้พ่อค้าอย่างโวดิวส์ปฏิบัติตนค่อนข้างลำบาก ในที่สุดเมื่อสถานการณ์แห่งความไม่ไว้วางใจสูงงอมเข้าสู่ขั้นวิกฤตก็ส่งผลกระทบต่อชีวิตของโวดิวส์ พิกุลและชาวฝรั่งเศสในแผ่นดินอยุธยาอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

รายละเอียดของเหตุการณ์จะดำเนินไปอย่างไร คงต้องปล่อยให้เป็นเรื่องของท่านผู้อ่านที่จะย่อนเวลาเข้าไปติดตามต่อไป และหวังว่าท่านจะกลับมาสู่โลกปัจจุบันเมื่อสิ้นบรรทัดสุดท้ายด้วยความสุขและความเพลิดเพลิน

ท้ายสุด ขอขอบคุณบริษัทอักษรโสภณจำกัดที่เห็นคุณค่าของนวนิยายเรื่องนี้และดำเนินการจัดพิมพ์ออกสู่ท้องตลาด ขอขอบคุณทีมงานของสำนักพิมพ์ และบรรณาธิการต้นฉบับที่ช่วยทำให้ ‘เสียงเพรียกจากอยุธยา’ กลายเป็นรูปเล่มสวยงามอย่างที่เห็น

มิถุนายน ๒๕๕๙

เสียงเพรียกจากอโยธยา

ราชศักดิ์

เสียงเคาะประตูตึกชั้น ๒-๓ ครั้ง

ชายวัยกลางคนผมสีเทาράงเจ้าเนื้อหนวดเพิ่มซึ่งกำลังคร่ำเคร่งอยู่กับ
กองเอกสารบนโต๊ะในห้องตะโกนบอก

“เข้ามาได้”

ชายหนุ่มผู้เป็นเลขาฯ หน้าห้องเปิดประตูแล้วเดินเข้ามา

“มีอะไรรี บอร์นี่”

“เจ้าหน้าที่บริษัทอินเดียนเดย์ตะวันออกชื่อโรวด์วิล์มาขอพบท่านครับ”

“ให้เขาเข้ามาได้” พุดไปแล้วผู้อาวุโสดูจะนึกอะไรขึ้นมาได้ “...บอร์นี่
ช่วยทำเรื่องอนุมัติจ่ายถึงไม้ให้กับต้นโวลตรีกูร์ตเพิ่มด้วย เขาจะบรรทุกน้ำจัด
ไปให้มากที่สุด ไม้ให้หมดก่อนถึงเดอบอนน์-แอสปริงซ์^๑”

เมอซีเออร์ แดส์ กลูโซส์ เจ้ากรมพลาธิการทหารเรือผู้รับผิดชอบการ
จัดเรือเดินทางไปยังน่านน้ำต่างๆ ภายใต้คำสั่งของสำนักพระราชวังอดสงสัยไม่ได้
ว่าผู้มาเยือนจะขอพบตนด้วยเรื่องใด

อากาศยามเช้ายังค่อนข้างหนาวเย็น หมอกจางๆ กระจายครอบคลุมอยู่
ทั่วชายฝั่งเมืองเบรสตันอันเป็นเมืองท่าสำคัญทางชายฝั่งตะวันตกของฝรั่งเศส
เสียงนกนางนวลและนกทะเลอื่นๆ ที่โฉบบินร่อนไปมาเหนือระลอกคลื่นดังแข็งแะ
เข้ามาในตึกกรมพลาธิการทหารเรือซึ่งอยู่ติดกับท่าเรือ

ชายหนุ่มท่าทางทะมัดทะแมงในชุดเสื้อโค้ตปล่อยชายยาวสีน้ำตาล
กางเกงรัดรูปสีเดียวกันพร้อมผ้าผูกคอระบายลูกไม้สีเหลืองอ่อน สวมรองเท้า
บู๊ตหนังฟอกอย่างดีก้าวเข้ามาในห้องขณะที่บอร์นี่เดินมาปิดประตูไว้ตามเดิม
เขามีรูปร่างสันทัดได้สัดส่วนแต่อาจดูค่อนข้างเล็กเมื่อเทียบกับคนยุโรป

^๑ เดอบอนน์-แอสปริงซ์ ชื่อที่ชาวฝรั่งเศสเรียกแหลมกู๊ดโฮปตรงปลายใต้สุดของทวีปแอฟริกา

ทั่วไป จมูกโต้งเป็นสันรับกับคิ้วเข้ม ดวงตาได้ชายผมสีน้ำตาลไหม้คมเป็นประกาย ผู้มาเยือนโค้งศีรษะทำความเคารพผู้อาวุโสกว่าอย่างนอบน้อมระคนตื่นเต็น

ท่านเจ้ากรมยี่มที่มุมปากพร้อมกับยื่นมือให้จับ สายตาที่มองชายหนุ่มแฝงแววแปลกใจเล็กน้อยขณะรับจดหมายจากเขา

“นั่งก่อนซิ พ่อหนุ่ม” แดส์ กลูโซส์เชื้อเชิญแล้วมองหน้าของอย่างสนใจ ถ้าไม่ใช่จดหมายจากสำนักพระราชวังยังมีใครอีกที่ส่งจดหมายมาถึงเขา

ชายหนุ่มกล่าวขอบคุณพร้อมกับนั่งลงข้างหน้าโต๊ะ ท่านเจ้ากรมเปิดจดหมายอ่าน สักครู่หนึ่งก็มีสีหน้ายิ้มแย้มสายตามีแววอ่อนโยนและเป็นกันเองมากขึ้น

“คุณคือลูกของกัชซึเอินั่นเอง เป็นอย่างไรบ้างคุณพ่อสบายดีรี ไม่นึกว่าลูกของเพื่อนจะโตเป็นหนุ่มขนาดนี้” ผู้อาวุโสมองชายหนุ่มพลางนึกถึงเพื่อนรักผู้มีฐานะและยังเป็นญาติห่างๆ อีกด้วย

“คุณพ่อแข็งแรงดีครับ ท่านหวังว่าคงมีโอกาสได้แวะมาเยี่ยม...ท่านเจ้ากรม...สักวันหนึ่ง”

“ไม่เจอเขาหลายปีทีเดียว ยังทำเรื่องงูอยู่ที่เบอร์กันดีหรือ”

“ครับ ยังทำอยู่เหมือนเดิม”

ชายหนุ่มหยุดพูดครู่หนึ่งราวกับต้องการผ่อนคลายก่อนจะกล่าวต่อไปว่า “บังเอิญผมได้รับเลือกให้เดินทางไปตะวันออกไกลกับเรือลัวโซ่ครับ”

“ผมทราบจากจดหมาย” ท่านเจ้ากรมพยักหน้ายิ้มรับรู้ขณะที่ยกถ้วยชาร้อนขึ้นจิบ “ดีใจด้วยที่คุณได้รับเลือกให้ไปสยาม คุณพ่อคุณฝากฝังผมให้ช่วยแนะนำแต่ดูแล้วไม่น่าหนักใจเพราะร่างกายก็ดูแข็งแรงดี ในจดหมายบอกว่าคุณเคยเป็นนักเรียนฝึกหัดการเดินเรือมาก่อนด้วย”

“ครับ แต่เป็นระยะเวลาสั้นๆ ไม่กี่เดือน”

“อย่างน้อยที่สุดก็เป็นข้อดีอย่างหนึ่ง” ผู้พูดใช้มือลูบคางเบาๆ “แต่คราวนี้เป็นการเดินทางไกลครั้งแรกของคุณ ไกลโพ้นเลยทีเดียวละ”

“ครับ ไกลมากจริงๆ”

ท่านเจ้ากรมผายมือเชื้อเชิญโหวตวิสให้ตีฆ้องวันศุกร์ที่บอร์นี่นำมา
ให้ก่อนจะพูดต่อว่า

“พรุ่งนี้ถ้าคุณวางให้แะมา ผมจะแนะนำให้รู้จักกับนาวาเอก เดอ โวตรี-
กูร์ต์ ผู้บังคับการเรือลัวโซ เขาจะมาพบผมพอดี เป็นคนมีประสบการณ์สูง
ไวใจได้”

ผู้สูงอายุหยุดจิบน้ำชาชนิดหนึ่งพร้อมกับขมวดคิ้ว “ทางสำนักพระราชวัง
เร่งมาตลอด มีเวลาอีกแค่สองสามเดือนเท่านั้นที่จะต้องกางใบแล้วยังมีงานที่
ต้องเตรียมอีกมาก”

“ครับ ผมเห็นเจ้าหน้าที่ทำงานกันตัวเป็นเกลียว”

“ถ้าพลาดมรสุมออกจากท่าต้นปีหน้าไม่ได้คงถูกตำหนิแน่” ท่านแดส์
กลูโซ่มีสีหน้าจริงจังเมื่อนี้ถึงการเตรียมการให้หมู่เรือที่มีเพียงสองลำไปถึง
กรุงสยามทันตามกำหนด

“การเดินทางครั้งนี้เป็นงานใหญ่เพราะเป็นการส่งคณะทูตชุดแรกไปสยาม
ทราบว่ามีเครื่องราชบรรณาการติดไปมากมายหลายสิบหีบ และยังมีสินค้า
ของบริษัทบรรจ้อีกครึ่งหนึ่งของระวางเรือ”

ผู้สูงอายุกล่าวต่อไปว่า “คุณเห็นเรือที่จะไปหรือยังละ มานี่สิจะชี้ให้คุณ”
แดส์ กลูโซ่ลุกขึ้นจากเก้าอี้แล้วพาชายหนุ่มตรงไปยังหน้าต่างที่หันออกสู่ท่าเรือ

ภาพเบื้องหน้าของโหวตวิสเป็นอ่าวกว้าง หมอกจางลงหมดแล้ว ระลอก
คลื่นของแผ่นน้ำสีน้ำเงินสะท้อนแสงแดดเป็นประกายระยิบ บ้านเรือนและ
โกดังสินค้าตั้งเรียงรายจากท่าเรือต่อเนื่องไปจนจรดเนินเขาที่เห็นลึบๆ สีน้ำตาล
และสีเหลืองของตัวตึกต่างๆ ตัดกับสีน้ำเงินของน้ำทะเลดูสวยงาม หมู่ไม้สีเขียว
ใกล้ทางเข้าท่าเรือพลิ้วใบไหวสะบัดไปตามแรงลม ในอ่าวมีเรือใบน้อยใหญ่
จอดทอดสมออยู่หลายสิบลำ เรือใบขนาดใหญ่สองสามลำกำลังเคลื่อนผ่านไป
ช้าๆ เหนือขึ้นไป หมู่คนนางนวลสีขาวบินว่อนโฉบเฉี่ยวส่งเสียงดังทำลาย
ความเงียบของย่านท่าเรือ

ลมเย็นที่พัดกระโชกเข้ามาในห้องจนม่านปลิวไสวทำให้โหวตวิสรู้สึกสดชื่น
ขึ้นมา

ที่ทำเรือ กะลาสี่หลายคนกำลังช่วยกันขนของขึ้นเรือ มีหีบห่อถังไม้วางระเกะระกะอยู่บนพื้นท่าซึ่งผู้คนเดินไปมา รถม้าบรรทุกลงแล้าอู่เพิ่มเติมกำลังวิ่งตามกันเข้ามา

เสียงม้าร้อง เสียงล้อบดพื้นและเสียงตะโกนโหวกเหวกดังผสมปนเปกัน ในสายตาของเขาท่าเรือแห่งนี้ช่างมีชีวิตชีวา ชายหนุ่มมองภาพเบื้องหน้าอย่างสนใจ มันเป็นประตูเข้าออกของอาณาจักรฝรั่งเศสอันยิ่งใหญ่ สิ่งดีๆ และประสบการณ์แปลกใหม่กำลังจะผ่านเข้ามาในชีวิต ท่านแดส์ กลูโซ่ซึ่งมีมือไปยังเรือใบสามเสาขนาดใหญ่ที่จอดทอดสมอไม่ห่างนัก มีเรืออีกสามลำจอดเรียงต่อท้าย

“นั่นไง เรือที่จะพาคุณข้ามมหาสมุทรไปสยาม ถ้าใหญ่คือเรือลัวโซ่ ระวังหรือยัดตันติดปืนใหญ่สี่สิบบทกระบอก เรือลำเล็กกว่าที่จอดอยู่ใกล้กันคือเรือลา มาลีญ ติดปืนใหญ่สี่สิบบทกระบอกจัดเป็นเรือขนาดกลางของกองทัพ ทั้งคู่ ทั้งสองลำจะเดินทางไปด้วยกัน”

“ดูแข็งแรง น่าจะต้านทานคลื่นลมได้ดีนะคะ”

“โวดรีกูร์ตเคยคิดว่าเรือลัวโซ่ไม่เหมาะสำหรับเดินทางไกล”

“ทำไมหรือครับ”

“เขาบอกว่า ตัวเรือสูงเกินไป ยามลมกระโชกแรงบังคับยากแต่ที่แล้วมาก็ผ่านไปด้วยดี ทางวังจึงไม่เห็นด้วยและให้นำมาใช้งานอีก มันเพิ่งเข้าอู่เสริมแผ่นไม้และบุทองแดง อีกไม่นานคุณก็จะคุ้นเคยกับมันเหมือนบ้านที่เดียว”

“คงต้องคุ้นแน่ครับ” ชายหนุ่มยิ้มน้อยๆ เมื่อนึกถึงการเดินทางอันยาวนาน

โวดิวส์มองเรืออย่างตื่นเต้นขณะที่ท่านเจ้ากรมเพลินกับการคุยเรื่องเรือที่ตนเองถนัดด้วยสีหน้าภูมิใจ เป็นการดีที่ได้ระบายความกดดันออกไปเสียบ้าง หลังจากคร่ำเคร่งมานาน

“เรือที่ไปเขตร้อนจะเจอปัญหาตัวเพรียงมากทำให้เสียความเร็ว ต้องให้เกาะน้อยที่สุด ดังนั้น จึงต้องหุ้มตัวเรือให้ดี ระยะเวลาเราใช้แผ่นทองแดงแทนไม้กระดานจะได้ไม่ต้องเปลี่ยนบ่อยๆ แต่ทองแดงก็บางและหลุดง่าย ต้องใช้ฝีมือจริงๆ ”

ท่านเจ้ากรมแหวกม่านให้กว้างจนสุดแล้วมองภาพเบื้องหน้า “เมืองเบรสต์เป็นทั้งเมืองท่าเรือพาณิชย์และเรือรบ มีการต่อเรือด้วย ที่โค้งแม่น้ำ คุณจะเห็นกองไม้เสากระโดงเต็มไปหมด ใกล้กันเป็นโรงงานทำดินปืน นับเป็นเมืองสำคัญทีเดียว”

“ตอนนั่งรถม้ามาผมแทบไม่เห็นร่องุ่นแถวนี้เลยครับ” ไวดิวิสนึกถึงเนินสูงต่ำและท้องทุ่งกว้างสองข้างทางขณะเดินทางใกล้ถึงเมือง

“ถูกของคุณ ลมทะเลที่พัดแรงเกินไป ดินชายฝั่งก็เค็มไม่เหมาะกับการเกษตร ที่ปลูกกันมากจะเป็นพวกกะหล่ำปลี ดอกกะหล่ำและอาร์ติโชค เสียมากกว่า นอกเมืองห่างออกไปมักเป็นไร่แอปเปิ้ลพันธุ์เล็กสำหรับทำน้ำไซเดอร์”

ชายหนุ่มพยักหน้าเข้าใจ เขาไม่แปลกใจเลยที่ในร้านรวงเต็มไปด้วยเหล่าร่องุ่นจากแถวบอร์โดและเบอร์กันดี

“เรื่องใช้เวลาเดินทางไปสยามนานเท่าไรครับ” ไวดิวิสกลับมาคุยเรื่องกรุงสยาม เขาเคยนั่งเรือไปไกลที่สุดแค่ช่องแคบยิบรอลตาร์ตอนไปมาเซสส์ แต่คราวนี้ระยะทางไกลกว่ามากจึงมีทั้งความตื่นเต้นและความกังวลลึกลงนอนอยู่

“ปกติจะใช้เวลาราวหกเดือน ถ้าลมไม่อำนวยก็อาจนานกว่านั้น” ผู้อาวุโสตอบขณะทอดสายตาเหม่อมองไปยังอ่าวเบื้องหน้า

“ครึ่งปีที่เดียว” ชายหนุ่มอุทาน

ท่านเจ้ากรมชวนลูกชายของเพื่อนรักกลับมาที่นั่งโต๊ะ ฐีสักถูกชะตาชายหนุ่มจึงชวนคุยอย่างอารมณ์ดี

“ในขบวนเรือคราวนี้มีผู้โดยสารสำคัญจำนวนมาก นอกจากท่านราชทูตเดอ โชมองต์ แล้วยังมีบาทหลวงเดอ ชัวซีเย่ผู้ช่วยทูต คณะนักบวชเยซูอิต ขุนนางสิบสองคนที่ท่านเดอ โชมองต์เป็นคนคัดเลือกเอง...คงต้องการให้ไปเสรีเมบารมีมากกว่า” ผู้อาวุโสยกไหล่ทำท่าทางประชดประชันในตอนท้าย

“ไปกันมากๆ ก็อบอุ่นดีครับ” ชายหนุ่มยิ้ม “ทราบว่ามีคนของบริษัทเดินทางไปด้วยหลายคน พวกพ่อค้าอิสระก็ขอโดยสารไปด้วย”

“คุณฐีสึกใหม่่วนนอกจากชาวฝรั่งเศสแล้วยังมีคณะทูตสยามเดินทางกลับบ้าน

ด้วย”

“มีชาวสยามด้วยหรือครับ” โวติวส์มีสีหน้าแปลกใจ เขารู้แต่เพียงว่าจะมีคณะทูตฝรั่งเศสร่วมเดินทางไปด้วยเท่านั้น

“ใช่ เป็นคณะเล็กๆ มากันไม่กี่คน ทูตสยามชุดนี้เดินทางผ่านเข้ามาจากอังกฤษและมาถึงกรุงปารีสเมื่อหลายเดือนก่อน”

ชายหนุ่มนี้ภาพไม่ออกว่าคนสยามเหล่านี้จะมีหน้าตาอย่างไร

“พวกเขามาติดตามหาข่าวคณะทูตสยามที่เดินทางมาฝรั่งเศสเมื่อสามปีก่อนแล้วหายสาบสูญไป เข้าใจว่าเรือแตกกลางทาง คงไม่มีใครรอด”

ท่านแดส์ กลูโซส์ทำหน้าที่เศร้า เมื่อเห็นโวติวส์สนใจเรื่องผู้โดยสารจึงพูดต่อว่า

“ทางวังกำหนดให้มีลูกเรือบนเรือลัวโซ่ไม่เกินร้อยสามสิบคน ถ้ารวมผู้โดยสารด้วยก็จะมีคนบนเรือแต่ละลำร่วมสองร้อยที่เดียว”

“ไม่น้อยเลย” โวติวส์พยักหน้าช้าๆ

แดส์ กลูโซส์ยกชาร้อนควั่นกรุ่นที่บอร์นีเฟ็งนำมาเติมขึ้นจิบแล้วเชิญชวนให้ชายหนุ่มชิมชาข้างหน้า

จิบน้ำชาแล้วผู้อาวุโสก็เอนหลังฟังพนักอย่างสบายใจพาลงมองหน้าผู้มาเยือน

“ผมพูดเสียยี่ดียว สัมถามไปว่า คุณรู้จักสยามหรือเปล่าล่ะ”

“ผมทราบน้อยมาก” ชายหนุ่มส่ายหน้าขณะวางถ้วยลง “รู้แต่ว่าเป็นดินแดนเลยอินเดียออกไป มีพวกยุโรปชาติอื่นเข้าไปค้าขายก่อนเรานานแล้วเป็นอาณาจักรใหญ่แห่งหนึ่งในย่านนั้น”

“คุณก็รู้ไม่ต่างจากผมเท่าไรแต่โชคดีกว่าตรงที่จะได้เดินทางไปเห็นกับตาเมื่อไปอยู่ที่นั่นคงจะวังตัวให้มากเพราะเชื่อว่าเป็นบ้านป่าเมืองเถื่อนอยู่ คนเรือเคยเล่าว่าพวกขุนนางที่นั่นไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก ถ้าทำให้กษัตริย์พิโรธอาจถูกโยนเนื้อแตกหรือไม่ก็หัวหลุดเอาง่ายๆ ”

แดส์ กลูโซส์พูดจบก็ใช้มือทำท่าเชือดคอพร้อมกับหัวเราะ

“ท่านพอจะทราบไหมครับว่าเรามีจุดประสงค์อะไรในการส่งทูตไปดินแดน

ห่างไกลอย่างนี้”

“นอกจากเผยแพร่ศาสนาแล้วก็เป็นเรื่องการค้า ย่านนั้นมีสินค้ามากมาย
ที่ชาวยุโรปต้องการ”

“ทราบว่าคุณดัตช์^๒ เข้าไปค้าขายอยู่ที่นั่น”

“ใช่แล้ว มีพวกโปรตุเกสและอังกฤษด้วย พวกเขาเร็วกว่าเรา ไปซื้อ
สินค้าที่นั่นแล้วนำมาขายได้กำไรงามทีเดียว มันถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องเข้าไป
ค้าขายเอง”

โวดิวส์อยากให้เห็นเดินทางมาถึงเร็วๆ โชคลาภและความก้าวหน้าของ
ชีวิตขึ้นอยู่กับการเดินทางครั้งนี้ อันที่จริงเขาไม่สนใจนักว่ายามจะเป็นอย่างไร
อย่างน้อยที่สุดเมื่อกลับมาบ้านก็เชื่อว่าจะได้รับการพิจารณาความก้าวหน้ามาก
กว่าพวกที่ไม่เคยออกไปไหนไกลๆ เลย

หลังจากคุยเรื่องทั่วไปอีกครู่หนึ่งชายหนุ่มก็ลากลับ

เขารู้สึกสบายใจขึ้นมากที่ได้มาพบท่านแดส์ กลูโซส์เพื่อนรักของบิดา
ก่อนออกเดินทาง

ผู้อาวุโสเดินออกมาส่งชายหนุ่มและโอบไหล่เขาอย่างเอ็นดู

ก่อนจะกลับเข้าห้อง ท่านเจ้ากรมบอกรบอร์นี่ที่นั่งอยู่หน้าประตูว่า

“คุณตรวจสอบกับฟายโยต์หน่อยว่ามีชิ้นกับหมันติดไปมากพอไหม
แล้วอย่าลืมให้คนไปบอกผู้รับเหมาอาหารด้วยว่าให้ระวังเรื่องคุณภาพให้มาก
โดยเฉพาะขนมปังกรอบกับแป้งสาลี ผมจะส่งนายทหารไปดูเขาเตรียมอาหาร
และจะตรวจอย่างละเอียดก่อนขึ้นเรือ ถ้าทำไม่ดีก็ไมรับ แล้วจะมาว่ากันไม่ได้”

“ผมให้คนไปบอกคุณโกรังแล้วครับ”

“ดีมาก เรื่องจำนวนก็เหมือนกัน คราวที่แล้วถึงเนยและถึงเนื้อหมัก
น้ำหนักขาดไปมาก ผมจะไม่ใจเย็นรอให้ผู้ใหญ่มาตำหนิอีก” แดส์ กลูโซส์มี
ท่าทางขึงขังก่อนเข้าห้อง

นี่โตะยังไม่ถึงสิบนาที บอร์นี่ก็ถือสารจากวังที่เพิ่งรับจากม้าด่วนมาให้

^๒ ดัตช์ เป็นชื่อเรียกชาวฮอลันดา ที่คนสยามสมัยนั้นเรียกวิลันดา ปัจจุบันคือชาวเนเธอร์แลนด์

ท่านเจ้ากรมรีบเปิดหนังสือออกอ่าน

พระราชวังแวร์ซายส์

ถึง เมอซิเออร์ แดส์ กลูโซส์

วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๒๒๗

นอกจากบันทึกต่างๆ ที่แจ้งมายังท่านเป็นระยะแล้ว ในเรื่องของกะลาสีเรือที่จะไปสยาม พระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ให้บรรดาพลทหารประจำเรือรบหลวงลัวโซและลา มาลีญฟิงได้รับการเลือกเฟ้นจากผู้ที่ยอดเยี่ยมที่สุดในบรรดาทหารกองหนุนมิใช่จากยามรักษาการณ์ท่าเรือ ส่วนการบรรทุก ท่านต้องระวังอย่าให้มากเกินไป จงนำปืนใหญ่ติดไปเท่าที่จำเป็น ข้าพเจ้าได้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินกระทรวงทหารเรือมอบเงินล่วงหน้าแปดเดือนให้แก่เมอซิเออร์ เดอ โวตรีกูร์ตสำหรับอาหารสามโต๊ะที่จะต้องเลี้ยงผู้โดยสารพิเศษในคณะทูตสามสิบกว่าคน นอกจากนี้ยังได้กราบทูลเสนอต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้พระราชทานบำเหน็จพิเศษแก่ท่านสำหรับการเดินทางที่ได้กระทำไปเมื่อปีที่ผ่านมานี้ ข้าพเจ้าได้มีคำสั่งไปยังเจ้ากรมสมุหบัญชีแล้ว ให้โอนเงินจำนวน ๗๐๐ ลิเวระ^๑ ตามที่ทรงอนุมัติมาตั้งจ่ายที่เมืองเบรสต์เป็นค่าเลี้ยงดูนายทหารที่ถูกส่งไปสยาม

เนื่องจากฤดูมรสุมใกล้เข้ามาแล้วขอให้ท่านเร่งเตรียมการให้พร้อม ควรกางใบก่อนสิ้นเดือนมีนาคม มิฉะนั้นอาจต้องรออีกสี่ห้าเดือน ในเดือนเมษายนจะมีกระแสลมตะวันตกเฉียงใต้พัดอยู่นานซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง ถ้าฝืนไปอาจประสบปัญหาลมสงบตอนใกล้เส้นศูนย์สูตร ดังนั้นจึงขอให้ท่านเร่งกางใบภายในเดือนมีนาคมให้จงได้

สำนักพระราชวัง

^๑ ลิเวระ เป็นมาตราเงินฝรั่งเศสสมัยโบราณ มูลค่าไม่แน่นอนแล้วแต่ยุค ต่อมาเปลี่ยนเป็นฟรังก์ (๑ เอกุของสมัยนั้นมีค่าประมาณ ๓ ลิเวระ)

อ่านจดหมายเสร็จท่านเจ้ากรมก็บ่นให้บอร์นี่ที่เดินเข้ามาฟัง

“เรื่องคนบอกเข้าไป ผมเลือกเด็กหนุ่มติดเรือไปแล้วหลายคน เราควร
ให้โอกาสคนพวกนี้ได้มีประสบการณ์บ้างจะได้เป็นกำลังในอนาคต...น่าปวดหัว
มีเรื่องร้อยแปดที่ต้องทำก่อนเรือออก...”

ท่านเจ้ากรมสายศีระชะพร้อม กับถอนหายใจยาวแล้วก็คว้าปากกาখনห่าน
จัมหมักเตรียมร่างหนังสือตอบ

๒

ตอนสายของวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๒๒๘ ณ ท่าเรือเมืองเบรสต์

ดวงอาทิตย์ทอแสงอ่อนผ่านหมู่เมฆสีเทาหนาเหนืออ่าว ผู้โดยสารและญาติมิตรมาชุมนุมกันเป็นจำนวนมากท่ามกลางอากาศหนาวเย็น ท่าเรือจึงดูแออัดวุ่นวายไม่น้อย

บนดาดฟ้าเรือลัวโซ บอร์นี่เลขานุการของท่านแดส์ กลูโซซ์ยื่นถือบัญชีตรวจสอบรายการเครื่องราชบรรณาการที่จะส่งไปถวายพระเจ้ากรุงสยามกับเจ้าหน้าที่เรือ สิ่งของส่วนใหญ่ได้ทยอยขึ้นเรือทั้งสองลำไปแล้วโดยมีผู้แทนจากกรมพลธิการทหารเรือและสำนักพระราชวังร่วมกันดูแล แต่ท่านเจ้ากรมต้องการตรวจสอบให้แน่ใจอีกครั้งก่อนเรือถอนสมอเพราะเครื่องราชบรรณาการซึ่งมีมากกว่าร้อยรายการนั้นมาจากหลายเมืองจึงอาจมีการพลัดหลงหรือขาดจำนวนได้

“กระจกเงาขนาดยาวสองฟุตหนึ่งพันบาน ลูกชั่งสี่สิบลูก อานม้าหนึ่งประดับทองคำสิบชุด นาฬิกาห้าเรือน โถแก้วสามสิบสี่ใบ โต๊ะเล็กมีลิ้นชักสามตัว เก้าอี้เท้าแขนสองตัว ปืนเล็กสั้นสิบหกกระบอก ปืนคาบศิลาหนึ่งร้อยกระบอก กระบี่ทองคำหนึ่งเล่ม โคมกึ่งขนาดใหญ่...” เสียงบอร์นี่อ่านรายการขณะที่อีกฝ่ายก็มลงตรวจบัญชีสิ่งของที่ส่งเข้าห้องเก็บใต้ดาดฟ้า

“ยังขาดพวกเสื่อกางเกงและหมวกแบบต่างๆ ผ้าไหมยกทอง หีบเครื่องเขียนหุ้มหนังอ่อนและของใช้อื่นๆ อีกไม่มากนัก เราจะนำขึ้นเรือบ่ายนี้” เจ้าหน้าที่บอกบอร์นี่หลังการตรวจผ่านไป

“คุณนำขึ้นเรือเมื่อไรช่วยแจ้งผมด้วย หวังว่าหีบห่อที่ชำรุดคงซ่อมเรียบร้อยแล้ว”

“ไม่ต้องห่วงครับ ซ่อมแล้วทุกชิ้นเหลือแต่รอขนขึ้นเท่านั้น”

บอร์นี่แยกไปตรวจรายการสิ่งของอื่นๆ ที่บรรจุทุกในเรือลา มาลีญูในขณะที่

คนของผู้รับเหมาเสปียงกำลังทยอยขนอาหารที่ยังขาดอยู่ไปขึ้นเรือทั้งสองลำ อาหารแห้งหลายอย่าง เช่น ขนมปังกรอบ ขาหมูเค็ม ปลาแห้ง เบคอน และอื่นๆ ได้เตรียมเสร็จก่อนเรือออกไม่นานเพื่อให้ได้ของที่มีคุณภาพดีที่สุด

ในขณะที่เจ้าหน้าที่เรือยุ่งอยู่กับข้าวของที่จะบรรทุกไป โวติวส์และผู้โดยสารทุกคนได้รับแจ้งให้มาขึ้นเรือลัวโซในตอนสายของวันนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะไม่มีใครพลาดการเดินทางหรือก่อปัญหาให้คนอื่นต้องรอ

เรือกำหนดกางใบออกจากท่าในตอนดึกหรือเช้าตรู่วันรุ่งขึ้นแล้วแต่กระแสลม

“หีบห่อหลายชิ้นที่เห็นเป็นพวกผ้าป่านเนื้อละเอียดจากโรงทอที่แกลร์-มองต์ คาดว่าจะขายได้ราคาดีที่สยามและเมืองจีน” โวติวส์บอกโวแกลงเพื่อนใหม่ร่วมบริษัทที่จะไปประจำการย่านเบงกอลขณะเดินขึ้นเรือ

“มีสินค้าของพ่อค้าอื่นบรรทุกไปอินเดียหลายหีบ” โวแกลงมองไปยังหีบห่อสินค้ากองใหญ่ข้างสะพานไม้ขึ้นเรือซึ่งมีเสียงดังออดแอดแทรกตลอดเวลาขณะคนเดินขึ้น

“ใช่ ต้องเสียค่าระวางร้อยละสามสิบของราคาขายในฝรั่งเศส”

“เป็นรายได้อีกทางหนึ่งของบริษัทเรา ไม่เลวทีเดียว” โวแกลงยิ้ม

ข้างหน้าโวติวส์เป็นกลุ่มนายทหารที่อยู่ในคณะทูต บนดาดฟ้าชั้นสองตรงท้ายเรือที่ยกสูงกว่าด้านหน้ามีกลุ่มบาทหลวงเยซูอิตห้าหกคนกำลังยืนจับกลุ่มคุยกัน หนึ่งในจำนวนนั้นคือเจ้าอาวาสวัดเดอ ซัวซีย์ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้เป็นราชทูตคนที่สองและจะเป็นหัวหน้าคณะแทนหากราชทูตเดอโซมองต์ถึงแก่กรรมระหว่างการเดินทาง

คนในคณะทูตและคนของบริษัทอินเดียตะวันออกอีกหลายคนกำลังเดินผ่านไปยังเรือลา มาลีญที่ทอดสมอถัดไป บางคนตะโกนทักโวติวส์อย่างคุ้นเคย

“ดิวแกสน์เพื่อนผมเอง เขาจะไปประจำแถวชายฝั่งโคโรมังเดลต้องไปต่อเรือที่แหลมเดอบอนน์-แอสปริงซ์” โวติวส์โบกมือให้พร้อมกบับกับโวแกลง “น่าเสียดายที่เขาต้องขึ้นเรือลำอื่นไม่เช่นนั้นจะช่วยพวกเราให้หายเหงาได้เพราะเป็นคนคุยสนุก”

ไวดิวิสท์ทักทายร้อยโทหนุ่มผมทองหน้าตาคมสันท่าทางทะมัดทะแมงที่ยืนอยู่ข้างกองหีบห่อบนเรือ

“คุณฟอร์บั้งมานานแล้วหรือ นี่เพื่อนผมเป็นคนของบริษัทชื่อโวแกลง”

“ยินดีที่ได้รู้จักครับ” ร้อยโทฟอร์บั้งจับมือพร้อมกับยิ้มให้โวแกลงอย่างเป็นมิตรแล้วหันมาพูดกับไวดิวิสท์ “ผมยังไม่รู้เลยว่าได้พักตรงไหน กำลังให้คนไปถามอยู่”

“คงเป็นห้องติดห้องโถงใหญ่ ที่นั่นเขาจัดที่นอนไว้ให้นายทหารและเจ้าหน้าที่บริษัทโดยเฉพาะ” ไวดิวิสท์บอก

“พวกเราคงได้พักด้วยกัน” โวแกลงให้ความเห็นแล้วพยักหน้าชวน “เราลงไปชั้นล่างกันดีกว่า”

“ดีเหมือนกัน” ฟอร์บั้งเห็นด้วย

เพื่อให้คณะทูตฝรั่งเศสมีความสง่างามทางสำนักพระราชวังจึงให้ขุนนางผู้มีตระกูลติดตามไปด้วยจำนวนหนึ่ง ฟอร์บั้งเห็นเป็นโอกาสดีจึงสมัครไปด้วย ซึ่งท่านทูตก็รับเขาไว้ด้วยความยินดี เขามองไม่เห็นอนาคตหากยังอยู่ในฝรั่งเศส ชายชาติทหารกล้าอย่างเขา ถ้าอยู่เฉยคงไม่มีโอกาสก้าวหน้าจึงขอสเสี่ยงดวงกับการเดินทางครั้งนี้แม้ว่าสยามจะอยู่ไกลสุดขอบฟ้า วันที่ฟอร์บั้งไปรายงานตัวกับกัปตันไวดิวิสท์ เขาได้พบกับไวดิวิสท์และพูดคุยกุญแจกันและยังได้พบกันอีกหลายครั้งจนเริ่มคุ้นเคย

ไวดิวิสท์รู้สึกถูกชะตากับฟอร์บั้งเพราะเขาเป็นคนจริงใจแม้ว่าจะเป็นคนโง่ผาง พุดอะไรตรงๆ แต่ไม่มีมาดเย่อหยิ่งเหมือนกับนายทหารหลายคนที่เขาเห็นมา ฟอร์บั้งซึ่งชำนาญการเดินเรือได้รับเกียรติจากกัปตันให้เป็นคนดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั่วไปในเรือและถือกุญแจห้องเก็บน้ำจืดซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญมาก

ที่เชิงบันไดพื้นชั้นแรกใต้ดาดฟ้า มีเจ้าหน้าที่เรือถือบัญชีผู้โดยสารที่จะพักในแต่ละห้องคอยดูแลอยู่ ส่วนใหญ่ให้พักรวมกันในห้องโถงและห้องขนาดใหญ่เนื่องจากเรือลัวโซเป็นเพียงเรือขนาดกลางไม่ได้แบ่งเป็นห้องหับมากมายอะไร

“ขอทราบนามของท่านด้วยครับ แล้วผมจะพาไปห้องพัก” เจ้าหน้าที่พูดแล้วก็มุงตรวจสอบรายชื่อในสมุดตามที่ชายหนุ่มทั้งสามบอก

“ทุกคนพักรวมกันในห้องนี้ครับ เชิญเลยครับ” เขาผายมือเชิญแล้วเดินนำเข้าไปในห้องติดโถงใหญ่ “จะมีผู้โดยสารอื่นพักร่วมกับพวกท่านด้วยอีกหลายคน”

“แล้วห้องพักท่านราชทูตล่ะ” พอร์บังถามเจ้าหน้าที่

“ท่านราชทูตและผู้ติดตามอาวุโสจะได้พักรวมกันในห้องพิเศษที่จัดให้โดยเฉพาะอยู่ใกล้ท้ายเรือครับ”

ภายในห้องที่ค่อนข้างสลัวรางมีเปลผูกเรียงรายเป็นระเบียบรองรับคนได้เกือบยี่สิบคน กลิ่นอับโชยแตะจมูกเมื่อก้าวเข้าไป ตะเกียงซึ่งห้อยจากเพดานแกว่งไกวเบาๆ ตามการโคลงของเรือ ห้องมีขนาดกว้างพอสมควรแม้เพดานห้องจะค่อนข้างต่ำ

“ใครที่ไม่ชอบนอนเปลก็หาที่ว่างเหมาะสมๆ นอนกับพื้นได้” พอร์บังพูดที่ผนังห้องมีชั้นวางของมากพอสำหรับทุกคน สภาพแผ่นไม้ที่พื้นและผนังแสดงให้เห็นว่าเรือลำนี้ผ่านการใช้งานมานานทีเดียว

“นี่ละ ที่พักของเราตลอดเวลาหลายเดือน อับชื้นและมีตุงเมื่อแล้วเมื่ออีก” โวแกลงจับสายเปลเบาๆ แล้วมองไปรอบๆ ขณะที่โหวดวิสัยก็หีบสัมภาระไปวางไว้ข้างตู้เก็บของ

“คงต้องเปลี่ยนบรรยากาศเป็นระยะ พอเมื่อข้างล่างก็ขึ้นไปบนดาดฟ้าสลับกันไป ไม่อย่างนั้นคุณจะมีรู้สึกเหมือนกับติดคุกเลยทีเดียว” พอร์บังแนะนำพร้อมกับมองสำรวจห้อง

“หวังว่ามันคงพาเราไปตลอดรอดฝั่งนะ” โวแกลงใช้มือทุบข้างเรือสอง-สามครั้งคล้ายจะทดสอบ

“อย่าห่วงเลยโวแกลง มันพาเราฝ่าคลื่นลมได้สบายมาก” พอร์บังยิ้มในใจคิดว่าคนที่ไม่คุ้นเคยกับชีวิตบนเรือมักเป็นแบบนี้ บางคนวิตกกังวลเกินเหตุจนไร้ความสุข

โหวดวิสัยเดินเลยไปดูห้องพักรวมของพวกกะลาสีที่อยู่ใกล้กันเห็นเปลญวน

ผูกแออัดไม่เป็นระเบียบนัก เท่าที่ทราบมาอายุของกะลาสีเรือมากที่สุดแค่สาม-สิบปีเท่านั้น

เขาเดินต่ำลงไปอีกชั้นหนึ่งซึ่งเป็นพื้นที่เก็บของซึ่งกว้างใหญ่ราวกับตลาดในเมือง ที่มีถังเหล้าองุ่น แบริ่งสาเลิ น้ำจืดและอาหารอื่นๆ จำนวนมากมาย แยกเก็บเป็นสัดส่วน ติดกันเป็นห้องเก็บเชือก สมออะไหล่และผ้าใบ มีกำปั่นเหล็กใส่ดินปืนลั่นกุกญแจมากมายหลายสิบหีบ นอกจากนี้ยังมีคอกสัตว์แยกห่างออกไป มีไก่ หมูและแกะจำนวนมากเพื่อประกันว่าจะมีเนื้อสดกินระหว่างการเดินทางอันยาวนาน เสียงสัตว์ร้องและกลิ่นที่สัมผัสจุมูกให้ความรู้สึกราวกับเดินอยู่ในฟาร์มที่ไหนสักแห่ง

“เรื่องลำนี้นี้เล็กกว่าที่ผมเคยออกทะเลเล็กน้อย” พอร์บั้งวิจารณ์หลังจากขึ้นมาที่ห้องพัก

“เห็นท่านแดส์ กุลโซสบอกว่าเป็นเรือรบชั้นสี่คงเทียบกับชั้นหนึ่งหรือชั้นสองไม่ได้ ขนาดนี้ถ้าบรรทุกของมากก็ไม่แน่ว่าจะผ่านสันดอนเข้าแม่น้ำที่สยามได้” วัตวิสนึกถึงคำพูดท่านแดส์ กุลโซส “แต่ไปคราวนี้คงไม่มีปัญหาเรื่องน้ำหนักเพราะทางวังให้ถอดปืนใหญ่ออกไปหลายสิบกระบอก”

“ผมอยากให้เรือวะเมืองท่าบ่อยๆ จะได้เปลี่ยนบรรยากาศบ้าง” โวแกลงพูด

“คงยากนะเพื่อน ถ้าวะมากไปคงใช้เวลาเกือบปีกว่าจะถึงสยาม” วัตวิสหัวเราะเบาๆ

“พวกเราโชคดีที่พักห่างห้องปืนใหญ่ ผมเบื่อเสียงมันเป็นที่สุด” โวแกลงทำหน้าที่

“คุณคงไม่ค่อยได้ฟังหรอกเพราะเราไม่ได้ไปรบกับใคร อย่างเก่งก็แค่ยิงสลูด” พอร์บั้งหย่อนตัวลงนอนเล่นในเปลขณะที่ตามองผ่านประตูไปยังกะลาสีซึ่งกำลังแบกถังเสบียงเดินลงไปได้ห้องเรือ

“ญาติผมเคยไปเสบียงหมดกลางทะเลกว่าจะรอดกลับมาได้แทบตาย” โวแกลงเปรยขึ้นแล้วถามพอร์บั้ง

“ทำไมคุณถึงมาออกทะเล ผมคิดว่าคุณน่าจะชอบผจญภัยบนบกมากกว่า”

“ผมเคยประจำในกองเรือรบของท่านนายพลกองทัพเดสเตรส์ไปแถวทวีปอเมริกา แต่เป็นการแวะเวียนไปตามชายฝั่งเท่านั้น ยังไม่เคยเดินทางไกลขนาดนี้ อยู่ที่เดิมนานๆ ชีวิตไม่มีอะไรดีขึ้นก็เลยลองเปลี่ยนงานดูบ้าง” นายทหารหนุ่มตอบอย่างอารมณ์ดี มองเพดานอยู่ครู่หนึ่งแล้วหลับตา

“การเปลี่ยนงานที่จำเจมักให้อะไรใหม่ๆ กับชีวิตเป็นความคิดที่ดีทีเดียว”
โวแกลงชม

“ฟอร์บั้งคงอยู่ย้านนั้นไม่นาน เขาจะกลับบ้านพร้อมกับท่านราชทูตแต่พวกเราลี้ภัยอยู่กันนานหลายปี” วัตวิสซึ่งนั่งฟังผนังตู้มองเปลของฟอร์บั้งที่แกว่งไปมาพูดขึ้น ยามใกล้เรือออกจิตใจที่เคยแข็งแรงแทนแล้วกลับเริ่มสั่นคลอน ภาพพ่อและพี่ชายที่ช่วยกันดูแลงานในเรืออุ่นแวบขึ้นมา

“ผมคงคิดถึงบ้านไม่น้อยเลย” โวแกลงเสริมหน้าเศร้า

“พวกคุณยังมีลูกเมียจะไปทุกซักร้อนอะไร หาประสบการณ์ไว้ดีกว่า”
ฟอร์บั้งปลอบใจ “ชีวิตยังอีกยาวนานนัก”

“พวกเราโชคดีนะที่ได้อยู่เรือลำนี้” วัตวิสเปลี่ยนเรื่องที่อาจทำให้ไม่สบายใจ “ไม่ช้าคงได้เห็นคณะทูตของเราและทูตสยาม”

“ผมคงมีเรื่องไปคุยที่เบงกอลไม่น้อยเลย” โวแกลงรู้สึกตื่นเต้นที่จะมีโอกาสกระทบไหล่ใกล้ชิดกับคณะทูตทั้งสองกลุ่ม

“ได้ข่าวว่าในคณะทูตสยามมีล่ามอยู่คนหนึ่งที่พอพูดฝรั่งเศสได้ ถ้าเป็นไปได้ผมอยากถือโอกาสฝึกพูดภาษาของเขา” วัตวิสหลับตานึกถึงการฝึกภาษาสยามระหว่างการเดินทางอันยาวนานเพื่อประโยชน์ในการทำงาน นอกจากนี้ยังเป็นการฆ่าเวลาแก้เหงาอีกด้วย

“ผมคงไม่เรียนหรอกเพราะอยู่แค่ระยะสั้นๆ พอמרสุมาก็กลับบ้านแล้ว”
เสียงฟอร์บั้งเอ่ยขึ้น โวแกลงพยักหน้าเห็นด้วย เขาเองไม่เคยคิดเรียนภาษาแขกที่เบงกอลเพราะมีล่ามให้ใช้งานอยู่หลายคน

“ฝรั่งเศสกำลังสนใจย้านนั้น ผมอาจต้องอยู่สยามไม่ต่ำกว่าสองสามปีทีเดียว ถ้าทูตสยามได้นำจะดีกว่าทูตโปรตุเกส” วัตวิสให้ความเห็น

“ก็จริงจริง ชาวยุโรปหลายคนประสบความสำเร็จในย้านนั้นมาแล้ว มี

คนเล่าให้ผมฟังว่ามีลูกเรืออังกฤษชาวกรีกคนหนึ่งชื่อก้องสตังซ์ เขาเข้ารับราชการในราชสำนักสยามจนได้เป็นขุนนางใหญ่ดูแลการค้าต่างประเทศจะจริงเท็จแค่ไหนไปถึงก็คงรู้” ฟอรั้งบอกโวดิวส์ที่หันไปมองกลุ่มขุนนางฝรั่งเศสกับคนใช้ที่กำลังชนหีบห่อสัมภาระลงมาจากดาดฟ้า

“ใครกันนะก้องสตังซ์” โวดิวส์ผง เขาไม่เคยได้ยินชื่อนี้มาก่อนเลย

“เขาเป็นชาวกรีกจากเกาะเซฟาโลนี เคยเป็นลูกเรืออังกฤษไปค้าขายแถวตะวันออกและมีโอกาสเข้ารับราชการกับราชสำนักสยาม เป็นที่โปรดปรานของพระเจ้าแผ่นดินที่นั่นมากและมีอำนาจอันดั่งต้นๆ ของอาณาจักรเลยก็ว่าได้ ก้องสตังซ์จะเป็นคนคอยต้อนรับและดูแลคณะทูตของเรา จริงๆ แล้วเขามียศถาวรราชศักดิ์ที่ยาวและจำยาก คนฝรั่งเศสจึงคิดว่าก้องสตังซ์มากกว่า ส่วนคนอังกฤษที่นั่นเรียกเขาว่าฟอลคอน” ฟอรั้งอธิบาย

“ถ้าเรามีโอกาสรับราชการในราชสำนักสยามเหมือนเขาบ้างก็คงไม่เลวนะ” โวแกลงยิ้ม

ฟอรั้งได้ยินแล้วส่ายหัว “ผมไม่เอาด้วยหรอก”

เรือโคลงเคลงเล็กน้อยตามคลื่นในอ่าว ใต้ดาดฟ้าค่อนข้างมืดและอับ ฟอรั้งคุ้นเคยกับชีวิตในเรืออยู่บ้างจึงไม่วิตกทุกซักรอน สำหรับโวดิวส์แล้วเขาไม่คุ้นเคยนักแม้ว่าจะเคยเป็นเด็กฝึกหัดเดินเรือมาก่อน

หลังจากเก็บข้าวของเข้าที่ โวดิวส์และเพื่อนก็ขึ้นไปบนดาดฟ้ายืนดูผู้โดยสารทยอยกันขึ้นเรือ พื้นที่รอบเสากระโดงซึ่งเคยโล่งกว้างและทาน้ำมันสนเป็นมันเงาตอนนี้มีคนยืนอออยู่เต็มไปหมด บางคนนั่งบนกองเชือกหรือถังไม้คุยกันอยู่ใต้สายเชือกระโยงระยางเหนือหัว

ในขณะที่โวแกลงแะหักท่ายเพื่อนฝูง โวดิวส์ชวนฟอรั้งขึ้นบันไดไปที่ดาดฟ้าชั้นสองตรงท้ายเรือเพื่อชื่นชมความสวยงามของอ่าว ช่างบันไดขึ้นดาดฟ้าชั้นสามเป็นห้องกับตันซึ่งไม่ค่อยมีใครขึ้นไปเว้นแต่พวกที่สนิทสนมกันเท่านั้น

กลางดึกของคืนนั้น กัปตันโวดริกรูต์ผู้บังคับการขบวนเรือที่มีอยู่เพียงสองลำก็สั่งถอนสมอเตรียมไว้พร้อมออกเดินทางทันทีที่ได้รับคำสั่ง

เช้าวันรุ่งขึ้น แสงเงินแสงทองปรากฏที่ขอบฟ้า ม่านหมอกสีขาวจางๆ ยังปกคลุมอยู่ทั่วไป นกทะเลร้องเสียงดังขณะบินอ่อนโยบเฉี่ยวหาปลาเหมือนทุกวัน ลมเย็นยะเยือกพัดโกรกแต่ก็สร้างความสดชื่นให้กับทุกคน

เสียงปืนใหญ่ให้สัญญาณเรือออกดังก้องทำลายความเงียบสงบยามเช้าตามด้วยเสียงระฆังพร้อมกับเสียงนกหวีด

สร้างเรือ ๑ รางใหญ่ที่เป็นผู้ช่วยกับต้นตะโกนส่งลูกน้องเสียงดัง

“ปลดใบเรือ เตรียมออกเดินทาง”

“ปลดใบเรือ” เสียงร้องตะโกนบอกต่อๆ กันไป

ลูกเรือวิ่งขวักไขว่ เชือกโยงเรือถูกดึงออกจากเสายึดบนท่า กะลาสีหลายคนปีนบันไดเชือกขึ้นเสากระโดงและเพลาใบอย่างคล่องแคล่ว ใบเรือถูกปล่อยลงตั้งพับพับก่อนจะค่อยๆ กางรับลม

บรรดาญาติมิตรที่ยืนอยู่บนฝั่งต่างโบกมือให้คนบนเรือ บางคนเข็ดน้ำตาอย่างอาลัยด้วยรู้ว่าอีกไม่ต่ำกว่าหนึ่งปีจึงจะได้พบหน้ากัน

ผู้คนบนเรือทั้งสองลำต่างโห่ร้องถวายพระพรพระเจ้าอยู่หัวเสียงดังกังวานไปทั่วทั้งท่าเรือ

ใบเรือสีขาวหม่นซ้อนเป็นชั้นอยู่บนเสากระโดงสูงลิ่ว ทั้งใบใหญ่ใบเล็ก กินลมทางเต็มทีดูคล้ายหอคอยสูงเด่น

เรือเคลื่อนตัวออกจากท่าอย่างช้าๆ โชนหัวเรือรูปเทพเจ้าเนปจูนเทพแห่งมหาสมุทรซึ่งสวมมงกุฎสีทองถือสามง่ามต้องแสงแดดอ่อนเป็นประกายวาววิบว้างสัญญาณหลากสีและธงชาติแดงขาวน้ำเงินโบกสะบัดอยู่บนยอดเสากระโดง

ท่านแดส์ กลูโซ่ขึ้นเรือเล็กนำหน้าขบวนไปส่งจนถึงตำบลมินแกนซึ่งเป็นโขดหินกลางทางเข้าอ่าวและมีป้อมปืนสองปากฝั่ง

เรือเคลื่อนล้าออกสู่ทะเลหลวงผ่านเรือใบราวสามสิบลำที่จอดอยู่ใกล้แหลมอุแอซซังด์

ฝูงนกทะเลบินอ่อนไปมาเหนือเสากระโดงราวกับจะตามมาส่งเป็นครั้ง-

๑ สร้างเรือ หมายถึงหัวหน้ากะลาสีเรือ

สุดท้าย หัวเรือวิ่งตัดคลื่นกระจายเป็นฟองขาวสาดซ่าเป็นริ้วระลอกเคลื่อน
หายออกไปทางท้ายเรือ ขณะที่เรือกำปั่นใหญ่หลายลำแล่นสวนเข้าไปในอ่าว
คนบนเรือต่างโบกมือให้กันและกัน

ทุกคนในเรือทั้งสองลำต่างมีอารมณ์เบิกบาน ไวดิวิล์และเพื่อนผู้โดยสาร
ต่างยืนกันอยู่แถวกราบเรือเพื่อดูภาพอันสวยงามของท้องทะเลลึก

ชายหนุ่มกระซิบเสื้อโค้ดไล่ความหนาวเย็นและสูดอากาศบริสุทธิ์เข้าไป
เต็มปอด รู้สึกดีใจที่ได้ออกเดินทางเสียที

เรือแล่นห่างฝั่งออกมา ภาพชายฝั่งเมืองเบรสต์หายไป ในไม่ช้าชายฝั่ง-
ตะวันตกของฝรั่งเศสก็เป็นเพียงแถบสีน้ำเงินปนม่วงที่ขอบฟ้า

เรือลา มาลีญเคลื่อนลำตามเรือลัวโซมาห่างๆ

ไวดิวิล์เห็นชาวสยามเจ็ดแปดคนหน้าตาเกรียมแดดดูคล้ายแขกปนจีน
กำลังยืนคุยอยู่กับบาทหลวงสองคนที่กราบเรือ หน้าตาผิวพรรณและการแต่งกาย
ภายใต้ผ้าห่มหนาดูแปลกตาสำหรับเขา

ชายหนุ่มตั้งใจไว้ว่ารอให้เรือแล่นไปสักสองสัปดาห์หลังจากทุกคนปรับตัว
ได้แล้วจึงจะเข้าไปทำความรู้จักกับล่ามชาวสยามผู้นั้น

๓

เรือทั้งสองลำหลุดจากกระแสน้ำชายฝั่งมาอยู่ท่ามกลางมหาสมุทรอันกว้างใหญ่ แลไปทางไหนก็เห็นแต่น้ำกับขอบฟ้าเว้งว่างรอบตัว

ปลาฉลามสีน้ำเงินขนาดใหญ่ว่ายผ่านมาข้างเรือ มันพลิกตัวเล่นน้ำดำผุดดำว่ายอยู่พักหนึ่งแล้วหายไป บางครั้งก็มีฝูงปลาเล็กๆ มากมายมาว่ายอยู่ใกล้ๆ ออกจากเบรสต์ได้ไม่กี่วันอากาศที่แจ่มใสกลับเริ่มมัวซัว คลื่นลมแรงขึ้น

“ผู้โดยสารจะเมาเรือก็ตอนนี้ละ” พอร์บั้งจับเสาค้ำเพดานพรางหัวเราะเบาๆ ขณะที่ตัวเอนไปมาตามเรือที่เริ่มโคลงมากขึ้น เสียงออดแอดดังมาจากส่วนต่างๆ ของลำเรือจากแรงคลื่นอันมหาศาลที่กระแทกเข้าใส่

ไวดิวิสเริ่มรู้สึกเวียนหัวและพะอืดพะอม อากาการเมาเรือคงเริ่มเล่นงานเขาเข้าแล้ว

“ถ้าเป็นอย่างนี้เกินเจ็ดวันผมคงแย่แน่” ไวดิวิสหันไปพบกับไวแกลงที่มีอาการไม่ต่างกัน ทั้งสองคนให้อิฉาพอร์บั้งที่ไม่มีอาการเมาเรือให้เห็นเลย

“ทนหน่อยนะไวดิวิส ไม่นานก็จะชินไปเอง” พอร์บั้งปลอบ

พอพลบค่ำเรือลัวโซก็ฝากคลื่นลมแรงเข้าสู่ทะเลหมอกจนมองไม่เห็นเรือลา มาลีญ เมื่อหมอกจางลงทุกคนก็เห็นสาหร่ายแพลงตอนอยู่รอบเรือ มันเรืองแสงโชติช่วงเห็นชัดในความมืด เป็นภาพที่สวยงามแปลกตา มองผ่านท้ายเรือฝากลุ่มหมอกออกไปเห็นเรือลา มาลีญได้คลื่นเป็นดวงไฟอยู่ลิบๆ ในความมืด บางครั้งเรือลัวโซต้องใช้ใบเล็กชะลอไว้เพื่อมิให้ลับตากัน แม้กระนั้นบางครั้งก็ไกลกันจนมองไม่เห็น

สัปดาห์แรกของการเดินทางผู้โดยสารหลายคนต่างทุกข์ทรมานจากการเมาคลื่นในอ่าวบิสเคย์ที่ได้ชื่อว่าอ่าวแห่งทะเลบ้า

ไวดิวิสคลื่นไส้ อาเจียน เวียนศีรษะ ตาลาย ใบหน้าซีดเหลือง เขา

พยายามนอนหลับตาบ้าง โดยหวังว่าอาการจะค่อยๆ ทุเลาลง

ท่ามกลางมหาสมุทรเว้งว้าง ลมสินค้าพัดโกรกแรง คลื่นลูกใหญ่ซัดเป็นระลอกกระทบแท่นเรือดังครืนๆ จนเรือเอียงไปมา พวกที่ทำงานบนดาดฟ้าต่างผูกตัวเองไว้กับเสาเพื่อป้องกันไม่ให้อุกคลื่นซัดตกทะเล

อาการเมาคลื่นของไวดิวิสค่อยๆ หายไปในที่สุดหลังจากเรือแล่นมาได้ราวสองสัปดาห์ เขาอดชื่นชมบาทหลวงวาเซต์ไม่ได้ที่ดูแข็งแรงกว่าอีกหลายคน บาทหลวงผู้นี้เดินทางข้ามมหาสมุทรมาแล้วหลายครั้งและอยู่สยามนานหลายปี

หลังจากผจญทะเลปั่นป่วนในอ่าวบิสเคย์ เรือก็ผ่านชายฝั่งสเปนและโปรตุเกสมุ่งไปยังทางเหนือของทวีปแอฟริกา

กัปตันตั้งเข็มแล่นเลียบบฝั่งทวีปมุ่งสู่แหลมเดอบอนน์-แอสปริงซ์ตรงปลายใต้สุด บางวันมีลมส่งต้านหลังตลอดวันจนเรือลา มาลีญตามเรือลัวโซเกือบไม่ทัน

ขณะเริ่มผ่านด้านเหนือของแอฟริกา ฟอรั้งและไวดิวิสถือโอกาสเดินไปเยี่ยมกัปตันไวดิวิร์กูร์ตที่ห้องเคบินท้ายเรือ กัปตันซึ่งคุ้นเคยกับสองหนุ่มพาไปดูแผนที่และลูกโลกในเรือเพื่ออธิบายว่าจะเดินทางไปสยามได้อย่างไร

“นับจากนี้ไปไม่นาน เรือจะผ่านหมู่เกาะคานารีใกล้ชายฝั่งตะวันตกของแอฟริกาเหนือ” กัปตันพามาที่โต๊ะแล้วชี้ลงบนแผนที่เก่าคร่ำคร่าซึ่งมีรอยขีดลากไปมาเต็มไปหมด “แถวนี้มีเกาะเล็กๆ หลายเกาะ โชดหินใต้น้ำก็มีหลายจุด เราจะลงใต้ผ่านหมู่เกาะแถวแหลมเวร์ริต อ่าวกีนี้ ผ่านเกาะเซนต์เฮเลนาทางใต้ของทวีปแล้วไปพักครึ่งทางที่เมืองกัปตรงแหลมเดอบอนน์-แอสปริงซ์”

“เราจะถึงแหลมที่ว่านี้เมื่อไรครับ” ฟอรั้งถาม

“ราวต้นเดือนมิถุนายน”

“ใช้เวลาจากเบรสต์ประมาณ ๓ เดือน” ไวดิวิสแหงนหน้าให้กฐึลิก่อ่นใจ ยิ่งอีกนานทีเดียวกว่าจะถึงจุดหมายปลายทาง

“ตอนผ่านอ่าวกีนี้ต้องระวังไม่เข้าไปใกล้ฝั่งเกินไปเพราะลมทะเลจะพัดเรือเข้าฝั่งได้”

กัปตันซีไปยังอ่าวกินีในแผนที่ที่เห็นว่าเขาเข้าไปในแผ่นดินแอฟริกาจากนั้นก็พูดต่อว่า

“แผนที่แผ่นนี้ผมเพิ่งได้มาจากท่านวาเซตีให้รายละเอียดดีมาก หลายคนขอคัดลอกไว้ดีกว่าฉบับที่เพิ่งได้จากหอสมุดของพระเจ้าอยู่หัวเสียอีก”

ทั้งคู่อัดขึ้นชมกัปตันไม่ได้ ผู้โดยสารทุกคนฝากชีวิตไว้กับเขา ถ้ากัปตันและต้นหนไม่เก่งเรืออาจชนโขดหินแตกเอาง่ายๆ ซึ่งมักเกิดขึ้นเป็นประจำ วัตวิสเพิ่งรู้ว่าต้นหนเป็นชาวดัชต์ที่ชำนาญเส้นทางไปสยามโดยมีชาวฝรั่งเศสเป็นผู้ช่วย

“กัปตันครับ เราไม่มีเส้นทางอื่นเลยหรือที่จะไปสยามถึงต้องมาทางนี้”
ฟอร์บั้งสงสัย

“เส้นทางอื่นก็มี เป็นการเดินทางบกผสมทางทะเล”

“ไปอย่างไรหรือครับ” นายทหารหนุ่มอยากรู้

“ไปทางทะเลเมดิเตอร์เรเนียนมุ่งไปเมืองอเล็กซานเดรียช่วงเดือนกันยายน แล้วใช้กองคาราวานต้นเดือนตุลาคมไปแบกแดด จากแบกแดดใช้เวลายุ่งสิบกว่าวันไปเมืองคอมบรู จากนั้นเดือนมกราคมลงเรือไปสุรัตทางฝั่งตะวันตกของอินเดีย จากสุรัตใช้เวลาสี่สิบวันเดินบกข้ามอินเดียไปเมืองมาสุลิปะตัมอีกฝั่งทะเล จากนั้นมีเรืออังกฤษและอาหรับข้ามอ่าวเบงกอลไปเมืองมะริดของสยาม จากมะริดก็เดินทางเข้ากรุงศรีอยุธยาหรือสยามโดยใช้เวลายุ่งสิบกว่าวัน”

“โอ้โฮ...” วัตวิสและฟอร์บั้งร้องเกือบจะพร้อมกัน

“สรุปแล้วใช้ทางเรือแบบนี้ดีกว่า ไปทางบกเราอาจไปตายกลางทะเลทรายหรือถูกโจรฆ่าตายเสียก่อน” วัตวิสส่ายหน้า

“แต่บาทหลวงฝรั่งเศสพวกแรกๆ ที่ไปสยามและจีนก็ใช้เส้นทางบกผสมทะเลแบบนี้ว่านี่”

“ต้องนับถือว่าพวกท่านว่ามีความอดทนและมุ่งมั่นมาก” ฟอร์บั้งชมอย่างจริงใจ วัตวิสพยักหน้าเห็นด้วย

“เกือบทุกเที่ยวเรือจะมีพวกบาทหลวงและมิชชันนารีโดยสารไปด้วย พวก-

ท่านมีความอดุทธสาหัสและเสียสละอย่างมากในงานด้านศาสนา”

“ไม่ทราบว่ที่สยามการเผยแพร่ศาสนาของเราเป็นอย่างไรบ้าง” วัตวิสถาม

“เท่าที่รู้มาไม่ประสบความสำเร็จนัก มีคนเข้ารับน้อย ขนาดพวกโปรตุเกสเข้าไปสร้างโบสถ์ก่อนเราตั้งนานยังไม่ค่อยได้ผลเลย คนเข้ารับที่นั่นเอาเข้าจริงก็ไม่ใช่คนสยามแท้ๆ พวกสยามยังยึดติดกับศาสนาโบราณของตนมาก”

หลังจากผ่านทะเลคลื่นลมแรงมาได้ การเดินทางในช่วงต่อมาก่อนช่วงราบรื่น ยามค่ำคืนที่ทะเลสงบราบเรียบพวกลูกเรือจะเล่นดนตรีร้องรำทำเพลง ทำให้บรรยากาศบนเรือไม่เงียบเหงา วัตวิสชอบเสียงไวโอลินมาก นอกจากไพเราะเสนาะหูแล้วยังทำให้เขาอดคิดถึงบ้านไม่ได้

เมื่อคลื่นลมสงบทางห้องครัวก็เลิกส่งอาหารให้ตามห้องแต่จัดโต๊ะให้กินในห้องอาหารได้ดาดฟ้า แต่ละโต๊ะระบุรายชื่อคนนั่งไว้แน่นอน

ทางเรือได้จัดโต๊ะพิเศษให้คณะทูตตามคำสั่งของสำนักพระราชวังโดยใช้บพิเศษ ผู้ที่ทางวังกำหนดให้หนึ่งโต๊ะดังกล่าวตลอดการเดินทางมีหกคนได้แก่ ท่านราชทูตเดอ โชมองต์ บาทหลวงเดอ ซัวซีย์ ขุนนางสยามอาวุโสสามคน และบาทหลวงวาเซต์ที่ทำหน้าที่เป็นล่ามของคณะทูตสยาม

บาทหลวงองค์อื่นๆ ขุนนางติดตาม รวมทั้งวิศวกรเดอ ลามาร์ที่จะไปช่วยสยามสร้างป้อมนึ่งกระจายกันไปตามโต๊ะอีกสองตัว โต๊ะละสิบห้าที่ วัตวิสและพรรคพวกนั่งโต๊ะพิเศษนี้ด้วย นอกจากโต๊ะสามตัวนี้แล้วทางเรือยังมีที่นั่งรวมให้กับผู้โดยสารอาวุโสน้อยอีกต่างหาก

บางวันที่สภาพท้องทะเลราบเรียบกับต้นโวดริกูร์ตจะให้ผู้ช่วยถือท้ายเรือแล้วออกมาเดินดูความเรียบร้อยในห้องอาหารเพื่อให้มั่นใจว่าการบริการไม่มีอะไรบกพร่อง ทั้งนี้จะมีคนรับใช้คอยดูแลโต๊ะอาหารทุกโต๊ะ

ชาวสยามอีกสามสี่คนที่ติดตามรับใช้คณะทูตนั่งรับประทานติดกับเมอซิเออร์แบร์ตตั้งขุนนางในคณะที่โต๊ะของวัตวิส ชายหนุ่มมองไปยังโต๊ะพิเศษที่อยู่ไม่ห่าง เขาพบว่าทูตสยามทั้งสองคนมีท่าทางสุภาพอ่อนน้อมและมักเป็นฝ่ายตอบคำถามเสียมากกว่า คนที่คอยชวนคุยก็คือท่านเดอ โชมองต์และ